

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

2022 йил 14 октябрь

Чирчиқ шахри

4-1102-2101/1714-сонли иш

Чирчиқ туманлараро иқтисодий судининг судьяси А.О.Хаитбоев раислигида, судья ёрдамчиси С.Матқурбанова котиблигида, даъвогар - Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси “Abdullajon ota” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖга нисбатан тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартномани бекор қилиш ва жавобгар ҳисобидан 571.970.848 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича тўпланган ҳужжатларни видеоконференцалоқа режимида очиқ суд мажлисида ўз биносида даъвогар раҳбари А.Мамажанов, унинг вакили Р.Акбаров (2021 йил 19 октябрдаги 127-сонли ордер асосида), жавобгар вакили Р.Мардиев (2021 йил 25 октябрдаги ишончнома асосида) иштирокида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Даъвогар Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси “Abdullajon ota” фермер хўжалиги манфаатида жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖга нисбатан иқтисодий судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартномани бекор қилишни ва жавобгар ҳисобидан 571 970 848 сўм асосий қарз ундиришни сўраган.

Суднинг 2021 йил 20 октябрдаги ҳал қилув қарори билан даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилиб, тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартномани бекор қилиш талаби кўрмасдан қолдирилиб, жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖ ҳисобидан даъвогар - “Abdullajon ota” фермер хўжалиги фойдасига 571.970.848 сўм асосий қарз, 21.600 сўм почта харажати ундирилган.

Жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖ 2022 йил 13 сентябрда иқтисодий судга ариза билан мурожаат қилиб, 2021 йил 20 октябрда қабул қилинган ҳал қилув қарорини янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриб чиқишни сўраб, бунга асос сифатида Тошкент шаҳар суди иқтисодий ишлар бўйича судлов хайъатининг 2022 йил 16 августдаги қарорини келтирган.

Суднинг 2022 йил 7 октябрдаги ажрими билан аризачи - “Viridian Inventum” МЧЖнинг 2021 йил 20 октябрдаги ҳал қилув қарорини янги очилган ҳолатлар бўйича қайта кўриш ҳақидаги аризаси қаноатлантирилиб, иш янгитдан кўриш учун тайинланган.

Суд мажлисида даъвогар Ўзбекистон Савдо-саноат палатасининг Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси вакили суд мажлисида иштирок этмади. Иш ҳужжатларида унинг суд мажлиси куни ва жойидан хабардорлиги тўғрисидаги далил мавжуд.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддаси иккинчи қисмида иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган даъвогар суд мажлисига келмаса, низо унинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкинлиги белгиланганлигидан келиб чиқиб, суд ишни даъвогар Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармаси вакили иштирокисиз кўриб чиқиш мумкин деган ҳулосага келди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар раҳбари ва унинг вакили ҳақиқатда Тошкент шаҳар суди иқтисодий ишлар бўйича судлов хайъатининг 2022 йил 16 августдаги қарори билан экспертиза ҳулосасига асосан жавобгар “Viridian Inventum” МЧЖ томонидан бажарилган ишлар 436.414.063 сўмни ташкил этиши ўз тасдиғини топганлигини билдирди.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъвогар вакиллариининг важларини такрорлаб, қўшимча равишда Чирчиқ туманлараро иқтисодий судининг 2021 йил 29 декабрдаги ижро варақасига асосан жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 163.669.000 сўм ундирилганлигини билдирди.

Даъвогар вакиллари 2021 йил 29 декабрдаги ижро варақасига асосан жавобгар ҳисобидан 163.669.000 сўм ундириб берилганлигини тасдиқладилар.

Суд тарафлар вакиллариининг важларини ва тушунтиришларини эшитиб, даъво аризаси важларини ўрганиб, ишдаги ҳужжатларни муҳокама қилиб, қўйидаги асосларга кўра даъво талабларини рад этишни, иш дастлаб кўрилганда тарафлардан давлат божи ундирилганлигини инобатга олиб давлат божини ундирмасликни лозим топди.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда 02/СКО/20 DAN-сонли шартнома тузилган.

Шартномага кўра, “Viridian Inventum” МЧЖ (ижрочи) “Abdullajon ota” фермер хўжалиги (буюртмачи)га умумий қиймати 720.000.000 сўмлик томчилаб суғориш ускунасини етказиб бериши лозим бўлган.

Буюртмачи шартнома юзасидан ижрочиға 2021 йил 23 апрелдаги 037-сонли тўлов топшириқномаси билан 571.940.848 сўм ўтказиб берган.

Аммо, “Viridian Inventum” МЧЖ “Abdullajon ota” фермер хўжалигига шартномада назарда тутилган ускунани етказиб бермаганлиги оқибатида 571.940.848 сўм қарздорлик юзага келган.

Суднинг 2021 йил 20 октябрдаги ҳал қилув қарори билан даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилган. Даъвонинг шартномани бекор қилиш талаби кўрмасдан қолдирилиб, жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖ ҳисобидан даъвогар - “Abdullajon ota” фермер хўжалиги фойдасига 571.970.848 сўм асосий қарз, 21.600 сўм почта харажати ундирилган.

“Viridian Inventum” МЧЖ Тошкент туманлараро иқтисодий судига Савдо-саноат палатаси орқали даъво аризаси билан мурожаат қилиб, “Abdullajon ota” фермер хўжалиги ҳисобидан 634.037.473 сўм асосий қарз, 248.807.318,88 сўм жарима ундиришни сўраган.

Тошкент туманлараро иқтисодий судининг 2022 йил 1 апрелдаги ҳал қилув қарори билан даъвогарнинг даъво талаблари қисман қаноатлантирилиб, “Abdullajon ota” фермер хўжалиги ҳисобидан “Viridian Inventum” МЧЖ фойдасига 634.037.473 сўм асосий қарз, 34.833.000 сўм жарима, 21.600 сўм почта харажати ундирилган.

Мазкур суднинг ҳал қилув қароридан норози бўлган “Abdullajon ota” фермер хўжалиги Тошкент шаҳар судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатига апелляция шикоятни билан мурожаат қилган.

Тошкент шаҳар судининг иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъати томонидан апелляция шикоятини кўриш жараёнида “Abdullajon ota” фермер хўжалигининг раҳбари А.Мамажоновнинг иш юзасидан экспертиза ўтказиш тўғрисидаги оғзаки илтимосномасига асосан 2022 йил 26 майдаги ажрим билан “Viridian Inventum” МЧЖ томонидан 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартнома бўйича бажарилган ишлар қийматини ва ҳажмини аниқлаш мақсадида қурилиш экспертизаси тайинланган. Экспертизани ўтказиш “SQB Construction” МЧЖ зиммасига юклатилган.

“SQB Construction” МЧЖнинг назорат ўлчови далолатномасига кўра, “Viridian Inventum” МЧЖ томонидан шартнома бўйича 2021 йил апрель-сентябрь ойларида ҳақиқатда бажарилган ишлар ҳажми 436.414.063 сўмни ташкил қилганлиги, 200.986.410 сўмлик ишлар бажарилмаганлиги, қўшиб ёзилиб тўловга тақдим этилганлиги маълум бўлган.

Тошкент шаҳар суди иқтисодий ишлар бўйича судлов ҳайъатининг 2022 йил 16 августдаги қарори билан Тошкент туманлараро иқтисодий судининг 2022 йил 1 апрелдаги ҳал қилув қарори ўзгартирилиб, “Abdullajon ota” фермер хўжалиги ҳисобидан “Viridian Inventum” МЧЖ фойдасига 436.414.063 сўм асосий қарз, 7.856.000 сўм пеня ундирилган.

“Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий ҳуқуқий базаси тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 7-моддасига мувофиқ, тарафлар ўртасида тузилган хўжалик шартномалари бўйича зиммаларига олинган мажбуриятларни ўз вақтида ва тегишли тартибда бажаришлари шарт.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (бундан кейин матнда ФК) 236-моддасига мувофиқ мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйиладиган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Шу Кодекснинг 333-моддаси биринчи қисмига кўра қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

ФК 386-моддасининг биринчи қисмига кўра олди-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотувчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га мулк қилиб топшириш мажбуриятини, сотиб олувчи эса бу товарни қабул қилиш ва унинг учун белгиланган пул суммаси (баҳоси)ни тўлаш мажбуриятини олади.

Тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартнома бўйича жавобгар томонидан ҳақиқатда бажарилган ишлар қиймати 436.414.063 сўмни ташкил қилганлиги, бундан ташқари Чирчиқ туманлараро иқтисодий судининг 2021 йил 29 декабрдаги ижро варақасига асосан жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 163.669.000 сўм ундирилганлиги ишдаги далиллар билан ўз тасдиғини топди.

Шу боис, даъвонинг жавобгар ҳисобидан 571.970.848 сўм асосий қарз ундириш талаби рад этилиши лозим.

Бундан ташқари, даъвогар - “Abdullajon ota” фермер хўжалиги жавобгар томонидан шартнома мажбуриятлари бажарилмаганлиги боис, тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда имзоланган 02/СКО/20 DAN-сонли шартномани бекор қилишни сўраган.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 382-моддасига кўра, агар ушбу Кодексда ёки шартномада бошқача тартиб назарда тутилган бўлмаса, шартнома тарафларнинг келишувига мувофиқ ўзгартирилиши ва бекор қилиниши мумкин. Тарафларнинг бирининг талаби билан шартнома суд томонидан иккинчи тараф шартномани жиддий равишда бузса, ушбу Кодекс, бошқа қонунлар ва шартномада назарда тутилган ўзга ҳолларда ўзгартирилиши ёки бекор қилиниши мумкин.

Мазкур кодекс 384-моддасининг 2-қисмига кўра, бир тараф шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги таклифига иккинчи тарафдан рад жавоби олингандан кейингина ёки таклифда кўрсатилган ёхуд қонунда ёинки шартномада белгиланган муддатда, бундай муддат бўлмаганида эса – ўттиз кунлик муддатда жавоб олмаганидан кейин, шартномани ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги талабни судга тақдим этиши мумкин.

Бироқ, мазкур ҳолатда ушбу тартибга риоя қилинмаган.

Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик суди Пленумининг “Хўжалик шартномаларини тузиш, ўзгартириш ва бекор қилишни тартибга солувчи фуқаролик қонун ҳужжатлари нормаларини қўллашнинг айрим масалалари тўғрисида”ги 2009 йил 18 декабрдаги 203-сонли Қарорининг 19-бандида ЎЗР ИПК 148-моддасининг иккинчи қисмига мувофиқ, агар қонунда айрим тоифадаги низолар учун уларни судгача ҳал қилиш тартиби белгиланган ёхуд бу тартиб шартномада назарда тутилган бўлса, низо мазкур тартибга риоя этилганидан сўнггина судга кўриб чиқиш учун топширилиши мумкинлиги, шу сабабли бундай тоифадаги низони судгача ҳал қилиш тартибига риоя этилмаганлиги Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 107-моддасининг 5-бандига мувофиқ даъвони кўрмасдан қолдириш учун асос ҳисобланиши ҳақида тушунтириш берилган.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 107-моддасининг 5-бандига кўра, даъвогар низони судгача ҳал қилиш (талабнома юбориш) тартибига риоя этмаган бўлса, башарти бу шу тоифадаги низолар учун қонунда ёки тарафлар шартномасида назарда тутилган бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

Мазкур ҳолатда даъвогар томонидан низони судгача ҳал қилиш (талабнома юбориш) тартибига риоя этилмаган.

Юқоридагиларга кўра, даъвогарнинг тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20 DAN-сонли шартномани бекор қилиш тўғрисидаги даъво талаби кўрмасдан қолдирилиши лозим.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддасига асосан суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Мазкур ҳолатда иш дастлаб кўрилган вақтда суд ҳужжатига асосан тарафлардан давлат божи тўлиқ ундирилган. Бу МИБ Қибрай туман бўлимининг ҳамда МИБ Данғара туман бўлимининг 2022 йил 21 январдаги қарорлари билан ўз тасдиғи топди.

Баён этилганлардан келиб чиқиб, суд даъвонинг жавобгар ҳисобидан 571.970.848 сўм қарздорликни ундириш талабини рад этишни, даъвонинг тарафлар ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20 DAN-сонли шартномани бекор қилиш талабини кўрмасдан қолдиришни, иш натижаси бўйича давлат божини ундирмасликни, почта харажати даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 234, 236, 263, 326, 333, 382-386, 437, 449-моддаларини, Иқтисодий процессуал кодексининг 66, 72, 75, 118, 170, 176-180, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И :

Даъвогар - Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси Фарғона вилоят ҳудудий бошқармасининг “Abdullajon ota” фермер хўжалиги манфаатида киритган даъво аризасининг жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖ ҳисобидан 571 970 848 сўм асосий қарз ундириш талаби рад этилсин.

Даъвонинг “Abdullajon ota” фермер хўжалиги ва “Viridian Inventum” МЧЖ ўртасида 2020 йил 25 декабрда тузилган 02/СКО/20DAN-сонли шартномани бекор қилиш талаби кўрмасдан қолдирилсин.

Даъвогар - “Abdullajon ota” фермер хўжалиги томонидан тўланган 21.600 сўм почта харажати зиммасида қолдирилсин.

Жавобгар - “Viridian Inventum” МЧЖ ҳисобидан Олий суднинг депозит рақамига ишни видеоконференцалоқа режимида кўриш билан боғлиқ 75.000 сўм суд харажати ундирилсин.

Ҳал қилув қарори қонуний кучга киргач, ижро варақаси берилсин.

Мазкур ҳал қилув қароридан норози томон Тошкент вилоят судига апелляция тартибида шикоят беришга (ёки) прокурор протест келтиришга ҳақли.

Судья

А.О.Хаитбоев

